

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТРЕНІНГ КОМУНІКАТИВНОСТІ
(модуль інтегрованого курсу «Психологія»)

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва навчальної галузі знань)

спеціальність 016 Спеціальна освіта
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма 016.00.01 Логопедія
(назва освітньої програми)

інститут, факультет, відділення Інститут людини
(назва інституту, факультету, відділення)

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Тренінг комунікативності» (модуль інтегрованого курсу «Психологія») для здобувачів першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 016 Спеціальна освіта/ Логопедія.

Розробники:

Таран Оксана Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від "06" вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

 (О. В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

 Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Програма

Змістовий модуль I. Комунікативна компетентність як основа групової взаємодії

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Тренінг комунікативності»

V. Плани практичних занять

VI. Завдання для самостійної роботи

Картка самостійної роботи студента

VII. Система поточного та підсумкового контролю

VIII. Методи навчання

IX. Методичне забезпечення курсу

X. Рекомендована література

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Тренінг комунікативності» модуль інтегрованого курсу «Психологія» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти та кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану спеціалізації 016 Спеціальна освіта, освітня програма 016.00.01 Логопедія денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня відповідно до вимог освітньо-професійної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психологія (інтегрований курс)», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – закласти базові основи міжособистісної взаємодії в групі, сприяти формуванню згуртованої навчальної групи та базових комунікативних умінь студентів.

Завдання курсу:

- розвинути навички самопрезентації, роботи в команді;
- ознайомити з ефективними комунікативними техніками;
- сприяти згуртованості навчальної групи;
- розвивати професійні комунікативні уміння та навички.

В результаті вивчення дисципліни «Тренінг комунікативності» здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- сутність групової взаємодії;
- значення вербальних та невербальних засобів спілкування;
- ефективні прийоми комунікації.

вміти:

- застосовувати навички активного слухання;
- адекватно висловлювати свої почуття та розуміти почуття інших людей;
- налагоджувати безконфліктне спілкування, а також володіти конструктивною поведінкою в конфліктних ситуаціях;
- застосовувати навички вербального та невербального спілкування;
- співпрацювати у групі;
- здійснювати самопрезентацію та самоаналіз, володіти навичками рефлексії.

Вивчення навчальної дисципліни орієнтоване на такі компетентності:

I. Загальні:

1. Комунікативні

- здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності.
- здатність працювати у команді.
- здатність виконувати діяльність під керівництвом лідера;
- володіння знаннями про стимули та бар'єри ефективної командної роботи;
- здатність до усвідомлення цінності комунікації як складової професійної діяльності; уміння здійснювати вплив на суб'єктів професійної діяльності.

2. Самоосвітні

- здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку;

- спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни «*Тренінг комунікативності*», становить 30 год., із них 14 год. – практичні заняття, 2 год. – модульні роботи, 14 – самостійна робота.

Вивчення здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни «Тренінг комунікативності» закінчується підсумковим балом як модуль інтегрованого курсу «Психологія».

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціалізація, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 1	Галузь знань 01 Освіта /Педагогіка	Нормативна	
Змістових модулів – 1	Спеціальність 016 Освітня програма Логопедія	Рік підготовки	
		1-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 30		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,2	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		Практичні	
		14 год.	---
		Самостійна робота	
		14 год.	
		Модульний контроль	
		2	
		Вид контролю	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назва теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
МОДУЛЬ I. «ТРЕНІНГ КОМУНІКАТИВНОСТІ»								
<i>Змістовий модуль I. Комунікативна компетентність як основа групової взаємодії</i>								
1.	Тема 1. Базові засади комунікативної взаємодії.	12	6	-	-	6	6	-
2.	Тема 2. Техніки ефективної комунікації.	8	4	-	-	4	4	-
3.	Тема 3. Комунікативна взаємодія в групі.	8	4	-	-	4	4	
	Модульна контрольна робота							2
	Разом за змістовий модуль I.	30	14	-	-	14	14	2
	Семестровий контроль	5						

III. ПРОГРАМА

МОДУЛЬ I. ТРЕНІНГ КОМУНІКАТИВНОСТІ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Тема 1: Базові засади комунікативної взаємодії (6 год.).

Практичне заняття 1: Знайомство.

Практичне заняття 2: Правила групової роботи.

Практичне заняття 3: Самопрезентація.

Тема 2: Техніки ефективної комунікації (4 год.).

Практичне заняття 4: Невербальна комунікація.

Практичне заняття 5: Вербальна комунікація.

Тема 3: Комунікативна взаємодія в групі (4 год.).

Практичне заняття 6: Конфлікти та їх подолання.

Практичне заняття 7: Групова згуртованість.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Тренінг комунікативності»

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення становить 30 год., із них 14 год. – практичні заняття, 2 год. – модульні роботи, 14 – самостійна робота.

Модулі	I						
Тема	Комунікативна компетентність як основа групової взаємодії						
Кількість балів за модуль	117 балів						
Практичні	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів
Теми практичних занять	Тема 1			Тема 2		Тема 3	
	№ 1 Знайомство	№ 2 Правила групової роботи	№3 Само-презентація	№ 4 Невербальна комунікація	№ 5 Вербальна комунікація	№ 6 Конфлікти та їх подолання	№ 7 Групова згуртованість
Самостійна робота	5 балів			5 балів		5 балів	
Види поточного контролю	Модульний контроль № 1 (25 балів)						

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І. ТРЕНІНГ КОМУНІКАТИВНОСТІ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Тема 1: Базові засади комунікативної взаємодії

Практичне заняття 1.

Вступ до тренінгу. Мета, завдання тренінгу.

Визначення очікувань учасників тренінгу.

Вправа на знайомство: «Ім'я по колу».

Вправа: «Представлення себе рухом».

Вправа: «Створення бейджика».

Практичне заняття 2.

Обговорення необхідності правил в житті та в групі

Формування правил групової взаємодії.

Прийняття правил групової взаємодії.

Вправа «Інтерв'ю».

Вправа «Спільне та відмінне»

Практичне заняття 3.

Сутність самопрезентації

Вправа «Ім'я на долоні»

Самопрезентація учасників групи

Вправа «Створення групового малюнку»

Рекомендована література:

1. Безпалько О. Спілкуємось та діємо: Навч.-метод. посіб / О. Безпалько, Ж. Савич – К., 2002. – 112 с.
2. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга: Учебное пособие / И. В. Вачков. – М.: Академия, 2001. – 224 с.
3. Грецов А.Г. Тренинг общения для подростков / Грецов А.Г.. – СПб.: Питер, 2008. – 160с.
4. Семиченко В.А. Психология спілкування / Семиченко В.А.. – К.: «Магістр-С», 1998. – 152 с.
5. Сמיד Р. Групповая работа с детьми и подростками / Р.Смит – М.: Генеза, 1999. – 272 с.
6. Фопель К. Технология ведення тренінга. Теория и практика / Фопель К. – М.: Генезис, 2003. – 272 с.

Тема 2: Техніки ефективної комунікації

Практичне заняття 4.

Самоаналіз особистісної комунікативної компетентності.

Значення невербального спілкування для ефективної комунікації.

Вправа «Дзеркало».

Вправа «Передай емоцію».

Вправа «Скульптура»

Практичне заняття 5.

Особливості вербального спілкування.

Засоби вербального спілкування.

Вправа «Асоціації».

Вправа «Компліменти».

Вправа «А чому б і ні?».

Рекомендована література:

1. Безпалько О. Спілкуємось та діємо: Навч.-метод. посіб / О. Безпалько, Ж. Савич – К., 2002. – 112 с.
2. Дерябо С. Гроссмейстер общения / С. Дерябо, В. Ясвин. – Питер: Смысл; 2004, –192 с.
3. Рай Л. Развитие навыков эффективного общения / Лесли Рай. – СПб.: Питер, 2002. – 288 с.
4. Пиз А. Язык разговора / Алан Пиз, Алан Гарнер. – Санкт-Петербург: «Издательский дом Гутенберга», 2000. – 146 с.
5. Семиченко В.А. Психологія спілкування / Семиченко В.А.. – К.: «Магістр-С», 1998. – 152 с.

Тема 3: Комунікативна взаємодія в групі

Практичне заняття 6.

Конфліктні ситуації у спілкуванні та їх подолання.

Конструктивна критика. Я – повідомлення.

Вправа «Місток».

Вправа «Мяу».

Вправа «Приміряння ролей».

Практичне заняття 7.

Сутність групової згуртованості

Вправа «Вірш про нас»

Вправа «Спільний проект»

Створення назви групи, герба групи, вибір лідерів групи

Рефлексія тренінгу комунікативності

Рекомендована література:

1. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга: Учебное пособие / И. В. Вачков. – М.: Академия, 2001. – 224 с.
2. Заняття психолога з підлітками / Упорядник Т.Гончаренко. – К.: Вид. дім «Шкільний світ», 2006. – 120 с.
3. Сמיד Р. Групповая работа с детьми и подростками / Р.Смит – М.: Генеза, 1999. – 272 с.
4. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика / Фопель К.. – М.: Генезис, 2003. – 272 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ I. ТРЕНІНГ КОМУНІКАТИВНОСТІ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Тема 1. Базові засади комунікативної взаємодії (6 годин)

Визначіть 5 найважливіших характеристик особистості, що сприяє ефективному спілкуванню. Проранжуйте їх та обґрунтуйте свою думку. Проаналізуйте наскільки ці характеристики притаманні вам.

Тема 2. Техніки ефективної комунікації (4 години).

Ознайомтесь з схемою емоцій за Келлерманом та Плутчиком. Оберіть 5 емоцій які ви частіше переживаєте в своєму житті. Проаналізуйте в яких ситуаціях виникають обрані емоції і як ви їх проявляєте.

Тема 3. Комунікативна взаємодія в групі (4 години).

Визначте основні причини конфліктів та непорозумінь в навчальній групі. Запропонуйте шляхи їх розв'язання.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

ТРЕНІНГ КОМУНІКАТИВНОСТІ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ		
Тема 1. Базові засади комунікативної взаємодії (6 годин).	Практичні заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Техніки ефективної комунікації (4 години).		5
Тема 3. Комунікативна взаємодія в групі (4 години).		5
<i>Разом за навчальним планом: 14 год.</i>		<i>Разом: 15 балів</i>

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студента з дисципліни «Тренінг комунікативності» (модуль інтегрованого курсу «Психологія») оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у Європейську кредитну трансферно-накопичувальну систему (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

**Розрахунок рейтингових балів за видами
поточного (модульного) контролю**

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування практичних занять	7
2.	Робота на практичному занятті	70
3.	Модульні контрольні роботи (1)	25
4.	Самостійна робота	15
	Коефіцієнт = 1,17	117 = 100
	Підсумковий рейтинговий бал	100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Результати навчання студентів щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в шкалу за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС) здійснюється за наступною схемою, щоподана у табл. 7.2.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Таблиця 7.2

Оцінка ЄКТС	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

F	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
Fx	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Безпалько О. Спілкуємось та діємо: Навч.-метод. посіб / О. Безпалько, Ж. Савич – К., 2002. – 112 с.
2. Дерябо С. Гроссмейстер общения / С. Дерябо, В. Ясвин. – Питер: Смысл; 2004, –192 с.
3. Рай Л. Развитие навыков эффективного общения / Лесли Рай. – СПб.: Питер, 2002. – 288 с.
4. Пиз А. Язык разговора / Алан Пиз, Алан Гарнер. – Санкт-Петербург: «Издательский дом Гутенберга», 2000. – 146 с.
5. Семиченко В.А. Психологія спілкування / Семиченко В.А. – К.: «Магістр-С», 1998. – 152 с.

Додаткова

1. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга: Учебное пособие / И. В. Вачков. – М.: Академия, 2001. – 224 с.
2. Грецов А.Г. Тренинг общения для подростков / Грецов А.Г. – СПб.: Питер, 2008. – 160с.
3. Заняття психолога з підлітками / Упорядник Т.Гончаренко. – К.: Вид. дім «Шкільний світ», 2006. – 120 с.
4. Психогимнастика в тренинге / Под ред. Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: Речь, Институт Тренинга, 2001. – 256 с.
5. Рязанова Д.В. Тренинг с подростками: с чего начать? / Д. В. Рязанова– М., 2003.
6. Смит Р. Групповая работа с детьми и подростками / Р.Смит – М.: Генеза, 1999. – 272 с.
7. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика / Фопель К. – М.: Генезис, 2003. – 272 с.